

K E N D E L S E

afsagt af Konkurrenceankenævnet den 2. oktober 2007 i sag 2007-0011942:

6.0 Konkurrenceankenævnets bemærkninger.

6.1 Sagen angår et samarbejde mellem Lokalbanken i Nordsjælland A/S, Skælskør Bank A/S, A/S Møns Bank, A/S Lollands Bank, Vordingborg Bank A/S, Totalbanken A/S og DiBa Bank A/S (i det følgende: Lokalbankerne). Lokalbankerne opfatter samarbejdet som lovlig erfaringsudveksling helt på linje med, hvad der foregår i mange andre erfa-grupper.

Det er i Lokalbankernes samarbejdsaftale pkt. 7, stk. 3, bestemt, at ”Såfremt et medlem af erfagruppen etablerer filial i en moderby, hvor en af samarbejdets parter har sit hovedkontor, udtræder den indtrængende part af samarbejdet”. Konkurrencerådet har i den påklagede afgørelse fastslået, at Lokalbankerne herved deltager i ”en geografisk markedsdelingsaftale” i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1.

Af et referat af gruppens årsmøde den 25. marts 2003 fremgår bl.a., at ”man ikke aktivt vil opsøge hinandens kunder”, og Ankenævnet tiltræder, at det er lagt til grund, at der herved er indgået aftale mellem samarbejdsdeltagerne derom. Konkurrencerådet har i den påklagede afgørelse fastslået, at Lokalbankerne herved deltager i ”en kundemæssig markedsdelingsaftale” i strid med konkurrencelovens § 6, stk. 1.

Det fremgår i øvrigt af sagen, at der mellem deltagerne i samarbejdet er udvekslet forskellige oplysninger, og Konkurrencerådet har i den påklagede afgørelse fastslået, at Lokalbankerne har tilsidesat konkurrencelovens § 6, stk.1, ved ”at indhente, afgive, videregive og drøfte fortrolige, individuelle, detaljerede og aktuelle oplysninger med henblik på at lade disse oplysninger indgå i bankernes pris- og gebyrpolitik mv.”

Konkurrencerådet karakteriserer i afgørelsen samarbejdet mellem de 7 banker som et ”kartelsamarbejde” og lovovertrædelsen som alvorlig. Konkurrencerådet henviser til, at de foretagne analyser indikerer, at samarbejdet på den ene side har medført højere priser og på den anden side ineffektivitet i form af højere omkostninger. Det anføres, at de 7 banker ”gennem

højere nettorenter, gebyrer og provisioner” har ”haft en merindtjening på ca. 20-28 pct. i 2005 (svarende til ca. 150-200 mio. kr.) i forhold til gennemsnitsindtjeningen blandt lokale banker på Fyn og i Vest- og Nordjylland”.

- 6.2 Det er ifølge konkurrencelovens § 6, stk. 1, ”forbudt for virksomheder m.v. at indgå aftaler, der direkte eller indirekte har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen”, og det følger af § 6, stk. 3, at stk. 1 også gælder for ”samordning af praksis mellem virksomheder”.

Det er således efter § 6, stk. 1, klart forbudt gennem aftaler eller samordnet praksis mellem virksomheder at opnå, hvad der svarer til en monopolsituation – dvs. etablering af et kartel i klassisk forstand, jf. herved Palle Bo Madsen: Markedsret Del 1, Konkurrencebegrænsningsret (5. udg. 2006) s. 39. Hos Mogens Koktvedgaard: Lærebog i konkurrenceret (6. udg. 2005) hedder det s. 32 f:

”Kartelterminologien er i øvrigt i de senere år blevet noget nær et skældsord. Ved ”egentlige” karteller (i snæver forstand) forstås typisk større aftalekomplekser mellem betydende foretagender vedrørende priser og/eller markedsforhold, fx cementkartellet, rørkartellet, vitaminkartellet, elkartellet osv. Disse karteller anses for meget skadelige og forfølges derfor med voldsom styrke af de europæiske og de nationale konkurrencemyndigheder. Deltagelse i sådanne karteller opfattes i vore dage som en form for grov økonomisk kriminalitet.”

- 6.3 Der er ca. 150 danske pengeinstitutter. Her i landet opererer endvidere 25 filialer af udenlandske pengeinstitutter.

Finanstilsynet anvender et pengeinstituts arbejdende kapital (summen af indlån, egenkapital, udstedte obligationer og efterstillede kapitalindskud) som grundlag for følgende størrelsesgruppering af danske banker, sparekasser og andelskasser:

Gruppe 1: 50 mia. kr. og derover,

Gruppe 2: 10-50 mia. kr.,

Gruppe 3: 0,25-10 mia. kr.,

Gruppe 4: Under 250 mio. kr.

Der var i 2006 5 pengeinstitutter i gruppe 1 (bl.a. Danske Bank A/S og Nordea Bank Danmark A/S), 9 i gruppe 2, 89 i gruppe 3 og 49 i gruppe 4.

Der er omkring 5 pengeinstitutter med et landsdækkende filialnet (bl.a. Danske Bank og Nordea). De 103 pengeinstitutter i gruppe 1-3 havde i 2006 tilsammen 2.000 filialer.

De banker, som denne sag angår (Lokalbankerne), indgår alle i gruppe 3, og ingen af dem har et landsdækkende filialnet.

De landsdækkende banker må på det af Konkurrencerådet i den påklagede afgørelse definerede produktmarked – detailbankmarkedet – antages at have en markedsandel på omkring 80%. Danske Bank står for omkring halvdelen af samtlige danske pengeinstitutters arbejdende kapital, indlån, udlån og balance. De efter disse parametre 25 største pengeinstitutter – som ingen af de 7 Lokalbanker omfattet af denne sag er blandt – står for over 90% af samtlige danske pengeinstitutters arbejdende kapital, indlån, udlån og balance. På det angivne produktmarked må det således antages, at ca. 125 regionale og lokale banker, herunder de 7, som sagen angår, tilsammen har en markedsandel på under 10%.

- 6.4 5 af de 7 banker, som sagen angår, har hovedkontor og filialer i det sydsjællandske område omfattende Sydsjælland, Lolland, Falster og Møn. I dette område står disse banker for en fjerdedel af bankforretningsstederne i området, de landsdækkende banker for halvdelen og andre regionale og lokale banker for den sidste fjerdedel.
- 6.5 Ved bedømmelsen af samarbejdet mellem de 7 Lokalbanker i henhold til konkurrencelovens § 6, stk. 1, kan Ankenævnet tiltræde Konkurrencerådets fastlæggelse af det relevante produktmarked i overensstemmelse med hidtidig praksis.

Fastlæggelsen af det relevante marked i geografisk henseende til Østdanmark med Storebælt som grænse er i strid med hidtidig praksis, hvorefter detailbankmarkedet har været nationalt afgrænset. Det må da også have formodningen mod sig, at Danmark, hvor hovedparten af kunderne betjenes af nogle få banker med et landsdækkende filialnet, kan opdeles i selvstændige markeder for henholdsvis Østdanmark og Vestdanmark. Der er ikke i det, som Konkurrencestyrelsen er fremkommet med til brug for nærværende sag, fornødent faktisk belæg for i strid med hidtidig praksis og den nævnte formodning at fastlægge det relevante detailbankmarked i geografisk henseende som sket i den påklagede afgørelse.

På denne baggrund finder Ankenævnet, at det relevante marked geografisk omfatter hele landet.

På dette marked har de 7 Lokalbanks tilsammen en markedsandel på i hvert fald 1%.

Ankenævnet finder det for sagens afgørelse uforholdsmæssigt at fastslå markedsandelen med større nøjagtighed. Der er nemlig tale om et marked, hvor en stor del af kunderne foretrækker en bank med en filial tæt på bopæl eller arbejdsplads. Samtidig er markedet præget af en høj grad af kundeloyalitet. Markedet er endvidere præget af, at de enkelte banker udbyder forskellige bankprodukter og kombinationer heraf, hvilket giver den enkelte bank mulighed for i nogen udstrækning at vælge sin egen profil med hensyn til priser og produkttilbud. Det må også lægges til grund, at en del af kunderne lægger vægt på, at en bank er lokal.

På denne baggrund finder Ankenævnet, at der ved den konkurrenceretlige bedømmelse af Lokalbancernes samarbejde må tages hensyn til, at de i det sydsjællandske område, jf. foran under pkt. 6.4, har en ikke ubetydelig del af det samlede antal kunder.

- 6.6 Uanset Lokalbancernes position i det sydsjællandske område er det imidlertid åbenbart, at deres samarbejde ikke på nogen måde kan få en betydning for konkurrencen, som giver grundlag for at anse samarbejdet for et kartel i klassisk forstand.
- 6.7 Der er heller ikke grundlag for at anse aftalerne om filialetablering i samarbejdspartneres hovedsædebyer og om kundeopsøgning for egentlige markedsdelingsaftaler – dertil spiller de landsdækkende banker og andre lokalbanker en alt for stor rolle på markedet, også selv om det anskues med hensyntagen til samarbejdets særlige position i det sydsjællandske.
- 6.8 Der er ikke i den påklagede afgørelse fornødent faktisk belæg for at antage, at samarbejdet mellem Lokalbancerne har haft konkurrencebegrænsende virkninger. Der er ikke i det fremkomne materiale og de på grundlag heraf af Konkurrencestyrelsen foretagne analyser og beregninger fornødent grundlag for at antage, at samarbejdet har medført højere priser og ineffektivitet i form af højere omkostninger.
- 6.9 Efter en samlet bedømmelse af samarbejdets karakter – en aftale om ikke at etablere sig i

hinandens hovedsædebyer i forbindelse med en aftale om ikke aktivt at gå efter hinandens kunder i kombination med udveksling af informationer af relevans for den enkelte lokalbanks optræden på markedet – kan Ankenævnet tiltræde, at samarbejdet, selv om det ikke er i nærheden af et klassisk kartel eller en egentlig markedsdeling, må anses at have konkurrencebegrænsning som formål, og at kravet om mærkbarhed ud fra de bag forbudet i § 6, stk. 1, liggende hensyn må anses for opfyldt. Lovens forbud må forstås således, at der efter karakteren af det foreliggende samarbejde ikke, hvad mærkbarhed angår, skal andet og mere til end det foreliggende markeds særlige kendetegn og samarbejdets særlige stilling på en del af markedet for at anse samarbejdet for en ulovlig konkurrencebegrænsning.

Særligt om informationsudvekslingen bemærkes, at der ikke er grundlag for at anse alle de udvekslede informationer for fortrolige eller for at karakterisere udvekslingen af informationer som systematisk, og der er heller intet belæg for at antage, at Lokalbankskerne har fulgt samme prispolitik, eller at udvekslingen af informationer er sket i dette øjemed.

6.10 Af de grunde, Konkurrencerådet har anført, tiltræder Ankenævnet, at opgørelsen af omsætning er sket efter de aflagte regnskaber ved anvendelsen af undtagelsesbestemmelsen i konkurrencelovens § 7, stk. 1.

6.11 Det følger af det anførte, at Ankenævnet – uden at tiltræde Konkurrencerådets formulering af, hvad overtrædelsen af § 6, stk. 1, er gået ud på, og uden at tiltræde Konkurrencerådets karakteristik af samarbejdet og overtrædelsens alvor – kan tiltræde, at samarbejdet mellem Lokalbankskerne har indebåret en overtrædelse af forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1.

Ankenævnet tiltræder endvidere, at der herefter med føje er meddelt påbud om ophævelse af samarbejdet med krav om dokumentation derfor som sket.

Ankenævnet stadfæster på denne baggrund de meddelte påbud.

Herefter bestemmes:

De af Konkurrencerådet meddelte påbud om ophævelse af samarbejdet stadfæstes

Jens Fejø

Ole Jess Olsen

Suzanne Helsteen

Christian Hjorth-Andersen

Børge Dahl
(formand)

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Konkurrenceankenævnet den 2. oktober 2007

Susanne Winther-Nielsen
kt.fm.